

Рањавање

Стотинак момака од непуних двадесет година и петорица старешина граничара прихватили су први удар на караулу Војске Југославије на Велики петак 1999. године. Успели су да се одбране и сачекају појачање. Све до краја агресије, непријатељ није остварио циљ – да пресече снаге наше војске између Ђаковице и Призрена и овлада Метохијом. Шта се током 1998. и првих неколико месеци 1999. године дешавало на делу државне границе према Албанији, говори заставник Дејан Агочевећ.

Снимио Ј. МАМУЛА

Шеснаест година после рањавања у борбама на караули „Кошаре“, Дејан Агочевећ данас је један од водећих људи подофицирског кора Војске Србије. Носи чин заставника и на дужности је главног подофицира Команде за обуку. Шта је доживео и преживео док је био командир „Кошара“ до сада није гово-

рио у медијима. Овог пута пристао је да исприча шта се догађало 1998. и пролећа 1999. године на граници са Албанијом.

Ни он, ни његови саборци после „Кошара“ нису исти људи. Неки од њих никада се нису вратили својим породицама. Многи су из рата донели физичке, а највећи део њих психичке ожилке. Заставник Агочевећ, каже, спава мирно, али на јави често „пре-

мота филм“. Сlike су и даље живе. Са својим саборцима контактира често. Повремено се и окупе како би од заборава сачували херојство и патње оних који су чували границу отаџбине у годинама великих искушења.

Прича о „Кошарама“ одавно је ѿошала легенда. Много шого је ѿромењено, ѿридогашго. Када би сви који ѿврде да су би-

МЕ СПАСИЛО СМРТИ

ли на „Кошарама“ 1999. говорили истину, што би значило да се горе борила цела Трећа армија!

– „Кошаре“ су више симбол, него историјска чињеница. У овом тренутку не могу да оценим шта је важније. Истина је да многи који никада нису ногом крочили на то место данас испредају кафанске приче о томе како су се тамо борили. С друге стране, ми који заиста јесмо, знамо кроз шта смо прошли. Важно је да се подвизи људи који су се тамо борили не забораве.

О „Кошаре“ нису прва караула којом сте командовали?

– После завршетка Средње војне школе септембра 1995. године, прво место службовања било ми је караула „Морина“. Фебруара 1996. преузео сам дужност командира карауле „Годен“, а после две године примио сам „Кошаре“ и тамо сам био до 9. априла 1999. када сам рањен приликом напада.

О Како је прошле 1998. година? Тада је на шеришорији Косова и Метохије било доста борби са ОВК?

– За нас граничаре '98. била је на неки начин тежа од 1999. Када је почела агресија, знали смо где је непријатељ, успостављена је линија фронта. Пре напада НАТО-а на нашу земљу непријатељ је био свуда околу. Била је то игра шаха, само много опаснија. Смртоносна.

О О томе се није много говорило.

– Ситуација је и '97. и '98. године била изузетно напета. Готово да није било дана да са неке стране нису пуцали на граничаре. До јесени 1998. ОВК је била разбијена, Полиција и Вој-

ска контролисале су покрајину. Али, до тада свакодневни су били покушаји илегалних прелазака границе, кријумчарења оружја, муниције, војне опреме... Нападали су нас са свих страна кријумчари, групе терориста, па и

тимацију сакрио је испод седишта када је видео да аутобус у ком се возио зауставља патрола ОВК. Нажалост, један од Албанаца, његових сапутника приметио је то и сигнализирао терористима. После неколико месеци про-

са друге стране границе, из Албаније. И 1997. године било је напада на Војску Југославије, иако се о томе у медијима није пуно говорило. Један од мојих колега, доскорашњи главни подофицир Копнене војске упадао је два пута у заседу код карауле „Ђафа Прушит“, и оба пута једва преживео. Наш колега, водник Генев, медицински техничар заробљен је '98. док је путовао из Ђаковице у Приштину. Војну леги-

нађени су његови посмртни остаци. Има доказа да су га припадници ОВК неко време држали у животу како би лечио њихове рањенике. Потом су га убили током повлачења пред нашим снагама.

О Чак и за оне који никада нису ни ногом крочили на „Кошаре“ борбе које су се тамо догодиле биле су и остале симбол сирагања и јунаштва наше војске.

– Немам права да ту нашу борбу упоредим са борбама које су преци водили на Церу или Колубари. Али то кроз шта смо прошли одредило је наш живот. Не сме се заборавити да је 9. априла, када нас је сва та сила напала из Албаније, на караули „Кошаре“ било само пет старешина и око 110 војника на редовном одслужењу војног рока. Они су, када је почео напад, буквално излетели на положаје онако како смо увежбавали. Нико није устукнуо! На појединим местима било је по тројица, четворица њих. Нису се повлачили иако су стотине, хиљаде јуришале на њих.

О Шта се, заправо догодило тог 9. априла? Сугећи према ономе што су неки високи официри из тог времена говорили, најад на караулу био је изненађење.

– Ноћ уочи Великог петка мало ко је спавао. Тако је било и претходних дана од кад је почело бомбардовање. Први извештај који сам добио током ноћи од граничара са коте 601 – „Раса Кошарес“ био је да се албанске територије чују моторне санке. Иначе, ништа неуобичајено. Касније смо сазнали да су они тада довлачили муницију

на полазну линију напада. Око три сата после поноћи нападнута је караула „Морина“. Била су то, у ствари, само демонстративна дејства да би се одвукла пажња са правца главног напада.

О Очекивали сте да најадну и вас?

– Нико то није очекивао до напада на суседну караулу. После нешто више од сат времена после напада на „Морине“, ударили су на нас. И тада је почело оно што су прозвали „пакао Кошара“. Киша је пљштала. Били смо мокри до голе коже. Артиљерија је тукла бесомучно. Трчао сам од положаја до положаја,

храбрио момке. Нас стотинак бранило је око седам и по километара фронта. Планинског. Имали смо три заседна места – камен „Ц4“, објекат „Раса Кошарес“ и „Шабанове ливаде“ и положај у рејону „Старе карауле“, где је истрчало петнаестак војника који су бранили наступање тим правцем.

О Нису вас најадали само припадници ОВК?

– Било је и њих. Али и припадника регуларне албанске војске, НАТО-а, Легије странаца... Велика сила. Намера им је била да преко „Кошара“ избију у Ђаковицу и пресеку наше снаге у Метохији. Деда ми је причао да су у Другом светском рату Италијани били стручњаци за минобацаче. Говорио је: „Италијан може да убаци мину кроз оџак!“. Управо они су нас гађали тада, како сам после сазнао. Био сам на „бровингу“ са још двојицом војника. Прва граната пала је испред нас неколико метара, друга за њом, мало иза нашег положаја. Знао сам шта се спрема, повукао сам их доле, обојицу и бацио се за њима на земљу. Следећа је погодила директно у наш положај!

Убрзо су полетели и „апачи“. Тада сам команди у Ђаковици намерно јавио отвореном радио-везом: „Крећу

хеликоптери. Чекамо их са системима сирела, игла и шило да их оборимо!“. После неколико секунди хеликоптери су се окренули и вратили назад. Да су дејствовали по нама, питање је шта би се десило.

О Да ли сте, уопште, имали неке ПВО системе?

– Наравно да нисмо! Али то они тада нису знали.

Положај карауле био је изузетно недовољан за одбрану. Прваво је чудо да тога дана нико није настрадао.

– Тако је. Караула се налазила у долини, окружена врховима који су на територији Албаније. Једина тачка са које смо ми могли да видимо шта се догађа са друге стране границе био је врх „Раса Кошарес“. Горе је био један подофицир и десетак војника, а напало их је неколико стотина. И тај врх нисмо могли дуго да држимо. Чим сам схватио да нема шансе да се та тачка одбрани, пребацио сам људство на положај „Шабанове ливаде“ како бих ојачао то десно крило и спречио даљи продор. Није лако описати ту слику. Чули су се бубњеви и таламбаси, непријатељски војници сливали су се низ падину, горело је и небо и земља!

О Ипак сте успели да се одбранисте?

– Велики посао одрадили су наши минобацачи. Водник Аврамовић командовао је минобацачима 82-милиметра чији је положај био на супротној страни брда, иза карауле, па непријатељ није могао да их лоцира. Данима пре тога „скидали“ смо елементе, па је ватра била прецизна.

О Како сте рањени, шта се догодило?

– Из команде су нам послали три БОВ-а у помоћ, али су они пошли преко „Плаве земље“. Туда је било готово немогуће проћи и током лета чак и кад падне мала киша. Добио сам наређење да пођем и помогнем им да се извуку. Требало је довући и муницију које нам је понестало. Бринули смо да ће их погодити авиони, да ћемо

улудо изгубити три борбена возила са послугама. Тада је на караулу стигао и мајор Димчевски који је преузео команду и командовао храбро, до краја.

Дакле, јасно се сећам сцене. Први БОВ стаје јер му се на путу испречио наш „пинцгауер“. Ја сам био у средњем возилу у колони. Вичем свима да осматрају, осећам опасност. Али не видимо ништа! Као искусан граничар могао сам да уочим пољског миша усред ноћи, али тада ништа нисам видео! Возач првог БОВ-а излази напоље и подиже са земље изрешетан шлем. „Овде је већ неко нападнут“, виче момак, а командир му каже: „Баци тај шлем и гурни „пинц“ с пута да прођемо“. Ми тада нисмо знали да је то било возило команданта батаљона мајора Шљиванчанина који је рањен пре но што смо ми наишли.

У тренутку када смо кренули, чим је БОВ трзнуо, зачула се детонација. Од тада су ми сећања испрекидана. Летео сам кроз ваздух. Поиспадали су ми оквири из борбеног прслука, пушка је остала на дрвету... Потпоручник који је био са мном у куполи, остао је без десне ноге. Задржала се „моторола“ јер је била у уском џепу и први завој којим сам касније превио главу. Некако сам се претурио преко потока који је набујао од кише, пронашао неки конопац и подвезао ногу која ми је била изрешетана гелерима.

Q Ко вас је нађао? Оџкуг ѿа за сега?

– Сазнали смо да се група терориста све време крила у подруму једне куће у селу Батуше, где су иначе биле стационарне наше снаге. Мештанин Албанац, коме је војска дозволила да се врати кући после протеривања ОВК, тајно им је доносио храну и крио их. Они су имали задатак да, када крене напад из Албаније, одсеку дотур муниције караули. Та група је из беспрзјаног топа погодила мој БОВ, а изгледа да су у истом тренутку подвукли и мину.

Q Како сѿе, уојшѿе, извукли живу главу?

– Први БОВ дао је гас и прошао. Моје возило окренуло се на куполу.

Чујем како двеста метара даље терористи вичу како ће да ме деру, да ме кољу... Излазим из стене, машем посади трећег БОВ-а да стану и покупе ме, али они ме нису видели и пролазе! Завијене главе, подвезане ноге ухватио сам једну шиљату стену спреман да ударим главом у њу, да се убијем или барем не будем свестан када ми приђу. Знао сам шта ме чека ако ме ухвате живог. У том тренутку, наши крећу из Батуше. И замислите, ја онако завијене главе извирим иза стене, а они помисле да сам из ОВК, па залегну. Могли су ме убити да ме један од мојих војника није препознао и притрчао да ми помогне. Убрзо је стигао камион. Мене убаце унутра. И све док нисмо изашли на пут Пећ–Ђаковица гађали су нас минобаци. Имали смо среће. Потом сам пребачен у Приштину, па у Ниш јер сам био тежи рањеник. Не могу описати осећај када су ми долазили моји такође рањени војници у посету. Слушајући те приче, мислио сам да нико неће преживети...

Q Из ове ѿерсѿекѿиве ѿешко је разумеѿи како су ѿи млади момци, редовни војници, одолевали ѿаквом ѿриѿиску.

– Нико од њих није желео да својима кући јави какво је заиста стање на „Кошарама“. Када би некако успели да ступе у телефонску везу са карауле са породицама, говорили би: „Знаете да новинари лажу. Добро је. Безбедни смо...“ Један од мојих војника имао је ужасну породичну ситуацију – болесна мајка и болесна сестра. Почело бомбардовање, а њему јаве да му је сестра на самрти. Кажем: „Иди, ма-

ли, и не враћај се. Преузимам одговорност“. Отишао је, сахранио сестру и вратио се после три дана. Када сам га ујутру видео на смотри, ударио сам му шамар и загрлио га...

Q Више ѿуѿа сѿе ѿоновили херојсѿиво ѿих младића, редовних војника. То Вам се ѿосебно уреждало у сећање?

– Били су то клинци од 18, 19, 20 година... То шта су они поднели, не знам да ли је за причу. Много имена могао бих да поменем. Неки од тих људи изгубили су животе на „Кошарама“, неки су погинули и за време мира. Потпуковник Остојић, потпоручник Леовац, водник Васојевић, војници Крунић, Милићевић, Радоичић, војник Грубић... Моге друге требало би поменути да им се имена не забораве. Неки су живи, неки нажалост не. Леовац је погинуо на „Кошарама“, Грубић је погинуо после рата спасавајући људе на ауто-путу покушавајући да пружи помоћ људима настрадалим у саобраћајној несрећи...

Незамисливо звучи, али када је почело бомбардовање ти дечаци су се радовали, као да су прижељкивали борбу... А добро су знали против какве силе се боре. Када је потписано примирје, када је том паклу коначно дошао крај, они су плакали што морају да напусте положаје.

Q Да ли сѿе размишљали о ѿомере шѿа би се десило да нисѿе рањени 9. аѿрила?

– Да тога дана нисам рањен, вероватно бих погинуо. ■

Александар ПЕТРОВИЋ

СНИМИО М. МЕДЕНИЦА

